

כורא פרי האי.טי.אס.

החבלן חיבר את מטעני חומר הנפץ, הצ'מד אותם לעמודי הגשר. מרחוק נשמע כבר רעם הטנקים המתקרבים. הזקיפים שליד הגשר סרקו בעיניהם את הסביבה. קהל הצופים בקולנוע מוגרבי בתל-אביב ישב חרד ומתוח. היצילוח גארי קופר במשימתו המסוכנת?

פרופסור יוסף אשרמן לפת את זרועה של אשתו שעיניה רותקו למסך. לפתע השתרבב ביניהם ראשה של בתם הצעירה נינה. "אבא" היא לחשה לו ברעד, "בתוך נמצאת אשה שלקתה בדימום, במצב מסור, כן, פיקוח נפש, צריך להצילה! חתום על הפתק שיקבלו אותה מיד לבית-חולים!" הפרופסור לא הסיר את עיניו מהבד. הוא נטל את העפרון שהושיטה לו בתו ובתנר פה מהירה חתם בחשיכה על הניר. כעבור שעה היתה נינה אשרמן, בתם היחידה של הפרופסור ואשתו, במחנה הצבאי הבריטי בטרנר, מגויסת כחוק ל"יחידת האי.טי.אס."

נינה היתה אחת הצעירות הראשונות שהחליטה, ב-1942, להתגייס ליחידת הנשים. כשהודיעה על כך להוריה הגדהמים, הם ניסו למחות ולהתנגד - ללא הועיל. היא גם שיכנעה את חברותיה לעשות כמותה. כשהבחינו הקצינות האנגליות בכושר ה"שכנוע של הנערה, גייסו אותה כעבור זמן קצר לחוליית תעמולה מיוחדת.

נודה מדבר רוגע. עד שיום אחד פשטה הרמוניה: יוצאים למדבר. רוב ה"חילות הארצישראליות נשלחו למצרים. ארבע שנים בילו הכנות במחנות אלה, בלב המדבר. משכנן הראשון היה בג'ניפה שבאזור הסואץ, שם רוכזה פלוגת הנשים המעולה והנשאה את המספר 509. מתנה בג'ניפה היה בסיס אספקה, בו העסיקו את הכנות במחסנות.

הפועלים ליד אותם מחסנים, היו ערבים מזירעוב מן הסביבה, שאנשיה הצבא הבריטיים סיים רודים בהם באכזריות. על כל קבוצת הפועלים היה ממונה ראש ועל כל הראיסים - בושדיאס. הראיס היה מצליף בשוט ב"פועלים והבשראים היה מצליף בראיסים. כשראתה נינה הצעירה בפעם הראשונה את שיטת העבודה האיומה, הודעוה. "אנח! נו לא באנו להילחם בהיטלר בשטות נא"ציות", הכריזה הצבאית בפני הקצינים. הם נדהמו, אך לפני שהספיקו להגיב, אטמה

טוראית נינה בתל-אביב (1942) האבא חתם בקולנוע

עקרת-בית נינה ברומא (1960) היעוד יושג בקולנוע

נינה את השוטים והתיצבה בראש הפועלים. בתחילה הם לא רצו להישמע לאשה. אך למחרת, כאשר לבשה מכנסים גבר, ואס"פה את שיערה, קיבלוה בשמחה. היא ניצבה בראש העובדים, שרה את שיריהם, והעלתה את תפוקת-העבודה לשאימים חדשים. כאשר צבאות רומל קרבו, עברו משחר עד חצות. "דון-קישוט של הפלוגה", כינו אותה כל חברותיה. כי היא היתה נלחמת לא רק את מלחמותיה שלה אלא את מלחמות כל חברותיה לפלוגה. לא פעם התכרדו הצעירות ה"התקלול קליטון, מפדק היחידה, בא אל נינה - שהיתה ונשארה טוראית פשוטה - מבקש ממנה לדאוג להפסיק את המרדה בדרכי שלום.

בגלל מחלה הועברה נינה מן הפלוגה. את סיום המלחמה חזתה בבירה המצרית. יום אחד, הוזמנה החיילת לקולנוע בו הוצג סרט תעודתי של הצבא הבריטי, על מונה ההשמדה אושוויץ. כשיצאה נינה לרחוב, המומה ומוזעזעת, עברה ליד שני חיילים ששותחו ביניהם אודות הסרט ש"ראו. "סתם תעמולת-מלחמה", הפליט אחד מהם בשיעמום.

אותו רגע הבינה הצעירה כי תפקידה לא הסתיים. היא החליטה כי יעודה הוא להמשיך ולשרת, כדי שהעולם כולו ידע ויבין את מה שלא ידעו שני הבריטיים. ההזדמנות לפעול באה מהר מכפי ש"שיפתה. כשחזרה ארצה, נתקלה בספר בית-הבובות אודות זועות מחנות הריכוז. היא קראה את הספר, יצאה את לאירופה, סובבה על פתחיהם של עשרות מו"לים. הודות לאמציה תורגם הספר לעשרות שפות, וזכה לתפוצה בינלאומית. נינה עצמה נישאה למחבר הספר.

פגישה אחר 18 שנה. השבוע, ב"ביתו הישן של הוועד למען החייל, שבר"חוב אילת בתל-אביב, התכנסו כמה עשרות נשים בגיל העמידה, כדי לקבל את פניו של קולונל בריטי לשעבר שבא לביקור ב"ישראל. היה זה אדוארד קליטון, מפדק מחנה ג'ניפה. הנשים היו בגות אי.טי.אס. לשעבר, ויצאות פלוגה 509 שהתקבצו מכל קצות הארץ לפגישה זו.

תוך כדי שיחה, סיפרה נינה לקולונל על ביקורה בלונדון, בתחילת השנה, ועל הפ"גנה של 50 אלף איש נגד צלביהקרוס והבאנטישמיות. "אה", ביטל הקולונל את העניין. "תמיד שנאתי קנאים!" נינה חשה כי גם כיום טרם הגיע לסוף דרכה ויעודה. אלא שעכשיו יש בידה נשק כביר לחנך בו את הקולונל והדומים לו: בשבועות אלה חתמה נינה על חוזה עם וברת סרטים איטלקית להפקת הסרט בית הבובות על פי ספרו של בעלה.

ישראל, מיוצאי מחנות ההשמדה, ה"חותר בפסבדונים קיצוניים, שהם ראשי"תבות של אסיר מחנה ריכוז.

צנזורה

שיא האיוולת

לעיתים נדמה כי המועצה לביקורת סרטים בישראל היא גוף שאינו מבחין בין ימינו לשמאלו. בעוד שמצד אחד אוסרת הצנזורה הצגת תמונות עירום מקריות החלפות במ"הירות על הבד, היא מתירה, מצד שני, קטעי התעללות בעירום (בוא לרקוד עמי) והצגות סטריפטיו שלמות (אספרסו בונגו). רק מי שמכיר את דרך עבודתה של הצנ"זורה הישראלית יכול להבחין כי התרת או איסור הצגת סרטים הם פרי מקרה בלבד. המועצה מחולקת לתעודות משנה בגות שני חברים, שכל אחת מהן רואה סרט. רק ב"מקרה שמתעוררים חילוקי-דעות בין שני העדות-המשנה לגבי בעייה מסוימת, מוצג הסרט בפני כל חברי המועצה. כך יכול לק"רות שאותו סרט שהותר עליידי שניים מ"חברי המועצה, היה נאסר לחלוטין אילו הוצג בפני שני חברים אחרים.

לאחד משיאי איוולתה הגיעה המועצה לביקורת סרטים בפרשת הסרט "ההרופא". סרט זה, שהוא קרפרודוקציה גרמנית-איטלקית, הוסרט במצרים. זהו סרט הומאניטרי אודות חייו ואהבותיו של נער מצרי עני, ששאף להיות לרופא גדול, ועל פעולותיו למען קידום הרפואה במצרים.

השותפות - פסולה. למרות תוכנו התמים, לא אישרה הצנזורה את הצגת אל"הים. תחילה, לא פסלה הצנזורה את ה"סרט ספית, הודיעה למפיצו כי היא משהה את החלטתה בנוגע עד שיביאו ארצה גירסה דוברת צרפתית של הסרט, במקום הגירסה הדוברת גרמנית. הסביר למפיץ יושב-ראש המועצה, לוי גרי, את נמוקי העיכוב: "ב"בקשה המקורית צויין שהסרט הוא מתוצרת גרמנית-איטלקית, והאל נא איפוא להביא אשור לכך. כן נא לציין אם אין מצרים שותפה בייצור הסרט. נוסף לכך ברצוננו

חיו מהרצאתו של ס. יזהר במרכז מפא"י לפני מספר שבועות. זוהי סאטירה חרי"פה, אם כי לא מבריקה ביותר, אודות אחד מסמליו הבולטים ביותר של דור האספרסו - זמרגש בגיל הטיפש-עשרה, השר בחום על יחסים שהוא עדיין אינו יודע את טיבם - והופך אליל דורו.

קליף ריצ'ארד, בן הי"ז, אחד מאילי דור האספרסו, מגלם דמות הדומה לו ל"הפליא גם בסרט. הוא נער עני וטיפש, שממנן ודוחה למדי, שאינו יודע אפילו שהעובדה שהוא אינו יודע לשיר היא ה"מטערה את חבריו-שומעיו. כל כשרונו נובע מיכולת-הקשה על חופי בונגו. עד שהוא נופל בידיו של אמרגן יהודי צעיר, וזריו, ברובע הסוהו הלונדוני (לורנס הר"ח).

לורנס (מקום בצמרת) הארוחי, מתגלה כאן כשחקן רב-פנים, בעל כשרון קומי ש"אינו נופל מכשרונו הדראמטי, בסרטיו על ראשונים. הוא אמרגן ממולה, פיקח ובעל דמיון, אולם לא-יוצלה כרוני, שאין בידיו אפילו שהות מספקת לאהוב את עזרת ה"סטריפטיו שלו (סילביה סימס). באמצע-פיר"סומת ובתככים מסוריים הופך הרוחי את ריצ'ארד, תוך תקופה קצרה, לאילל הנוער. אולם כאשר ריצ'ארד מגיע לפיטסה, מסח"רת ההצלחה (בדמות זמרת מביגרת העובדת עליו) את עיניו, והוא ממשיך בדרכו לתהי"לה תוך חיתור על האמרגן שעשהו. הרוחי אינו מתיאש. "אין דבר, עשיתי את בונגו, אעשה עוד אחד כמותו."

סאטירה זו, המקבלת לפעמים אופי של קומדיה מוסיקאלית, כשגיבוריה מתחילים לשיר את הפזמונים מתוך מחזה הנושא את אותו השם ואשר הועלה, לא מכבר על הבמה, מוקדשת לתיאור סממניו החיצוניים של דור האספרסו ולריקנות המסתתרת של צעיריו. חלף מנקיבין, תסרטיא בריטי יהודי ידוע, עשה כאן מלאכת-מחשבת

או. זו. פישר ב"אל חכים" איסור על ערבי חיובי

במידה כזו, שבני דור האספרסו הישראליים, החוזים בסרט, אינם מבחינים כי זוהי סא"טירה, מריעים לגבורים המגוחכים כאילו היו אלילים של ממש.

גראה שהשפעתו המחנכת של סרט זה נ"ר אתה כל-כך בעיניהם של אנשי המועצה לביקורת סרטים בישראל, עד שהתירו כאן כמות רבה של עירום וסטריפטיו - כמות מספקת גם לחמישה סרטים מסוג זה. ואולי עשו זאת משום שגם החששוניות, כאשר גבו"רי הסרט, משתמשות בביטויים אדישים!?

כלב כי שלא מפחד

כלבם של בני-בסקררווייל (חן, תל"אביב: בריטניה) הוא אחת מאותן מפלצות-אימים שהסעירו את דמונים של מיליוני קוראים צעירים, בסיפורי המסתורין הבל"שיים של קונן דויל. כמו תמיד, גיבור ה"ללילה הוא אותו בלש כל-יודע, חריף-העין והאבחנה, המפענח כל תעלומה - שרלוק הולמס בכבודו ובעצמו (פיטר קאשינג). למרות שהאגדה אודות המפלצת המסתורית, הממיתה בהדרגה כמעט את כל בני שושלת בסקרדחיל, התפרסמה ברבים, ככל עלילותיו של שרלוק הולמס הגאונני, ולמרות שסודו"תיה ידועים מראש, הצליחו יוצרי הסרט להכניס בו מנות נוספות של תחב ומסתורין - המרתקות גם את יודעי העלילה.

סרטים

סטריפטיו באידיש

אספרסו בונגו (הוד, תל-אביב: ברי"טניה) הוא סרט ששאל את שמו ורעיונו